

Откъс от “Самовнушението в древността и днес”

преработено и **разширено издание, 2011**

<http://yoga-meditation.us/samovnushenieto/samovnushenieto-2010.htm>

©Никола Петров, Изд. Медицина и Физкултура,

ISBN 978-954-420-283-5

Самадхи

8. “Samadhi (самадхи) е онова състояние, в което съзнанието се проявява само чрез обекта на концентрация и е спокойно като пламък на лампа в неподвижен въздух, а формата и качествата на обекта и себеусещането са изчезнали” (adhyatmopanishad 35).

В класическата йога се разглеждат два вида самадхи – samprajnyata (сампраджнята, ЙС I.17), при която обектите на концентрацията са свързани с реалността, и asamprajnyata (асампраджнята, ЙС I.18), при която съзнанието опознава отвъдното – Пуруша-Брахман.

Сампраджнята самадхи е обединително наименование на савитарка, нирвитарка, савичара и нирвичара:

В **савитарка** (sawitarka) концентрацията на съзнанието е върху обекти, разглеждани във времето и пространството. В тази степен на самадхи формата на обекта и качествата му все още се използват като опора на вниманието, а менталният му образ в съзнанието на йогина все още не е изчистен от следите на всичко свързано с него – видно, чуто, почувствано или прочетено (ЙС I.42).

В **нирвитарка** (nirwitarka) съзнанието е освободено от следите от минала дейност, а менталният образ на обекта е освободен от връзките му с други обекти. Обектът на концентрацията обаче все още не е изчистен от формата и качествата си. Те все още служат като опора на вниманието.

В **савичара** (sawichara) в съзнанието на йогина са останали само фините форми на обекта, свързани с неговата същност. Той все още се разглежда във времето и пространството.

В **нирвичара** (nirwichara) обектът се разглежда извън времето и пространството. Концентрацията на вниманието е толкова дълбока, че менталният образ на обекта изпълва изцяло полето на възприятието. В нирвичара йогинът постига интелект, който му позволява да получи истинско познание за света. Той осъзнава своето истинско Аз – Атман (ЙС I.47) и за него разумът и истината се сливат (ЙС I.48), и той достига до

непосредствено познание, което е по-висша форма от полученото по логически път или с достоверни свидетелства (ЙС I.49). Йогинът обаче все още не е излязъл от противоположността Аз – не-Аз.

Човек, който практикува сампраджнията самадхи, контролира тялото, емоциите, чувствата и мислите си, но той все още не е напълно свободен, тъй като не познава отвъдното. Това познание може да се достигне в асампраджнията самадхи. Необходимо условие за постигането на това е да се унищожи дуалността Аз – не-Аз, при което субектът и обектът се сливат в едно. Когато това е постигнато, всички дуалности се снемат. Миналото, настоящето и бъдещето проникват едно в друго, а свободата, постигната в асампраджнията самадхи, не е ограничена от условности и граници. Тази свобода е извън екзистенциалните граници на доброто и злото, бедността и богатството, истината и лъжата, биологическата обвързаност, свързана с принадлежност към един от двата пола. Асампраджнията самадхи не трябва да се разглежда като преминаване от света на реалността в света на отвъдното, а като разрушаване на стената, която разделя тези два свята. С това реалното и отвъдното едновременно престават да съществуват и се превръщат в един общ единен свят. В този свят всяко нещо се съдържа във всяко друго нещо – крайното в безкрайното и безкрайното в крайното, конкретното в общото и общото в конкретното.

В своите разсъждения в “Науката логика” върху безкрайността Хегел казва, че истинското безкрайно не търпи никакви граници, никакви ограничения. Той отбелязва: “То (истинското безкрайно) “е” и е “тук” налично, присъстващо. Само лошото безкрайно е отвъдно, понеже то се определя само като отрицание на крайното ...” и поради тази причина то е и недостижимо [42]. Освободен от робството към противоположностите, йогинът разрушава границата между безкрайното и крайното и започва да вижда света, такъв какъвто е. Това състояние на съзнанието, при което крайното и безкрайното се сливат, е изразено в следните два стиха на английския поет и художник William Blake (1757-1827 г.):

“Ако прозорците на нашите сетивата бяха изчистени,
всичко, което възприемаме от света, ще е такава,
каквото то е – безкрайно.”

“ Да видиш света в една песъчинка
и небето в едно горско цвете,
съдържа се безкрайността във твоята длан
и вечността в един миг.”